

poněvadž prý jinak dobře ovládal formální stránku jazyka; že jest to i povážlivě vzhledem k čtenářstvu, jehož jazykové svědomí jinak všude budíme a tříbíme; a posléze, že vady ty a nedopatření ta nejsou pro Vrchlického charakteristická, poněvadž prý se jich nedopouští důsledně. Přiznávám se, že mne tyto důvody nepřesvědčují. Předně: soudím, a jistě ne sám, že Vrchlický neovládal nikdy dobře jazyka českého — vždyť i básně jeho, a básně nejen z mládí, nýbrž i z let pozdních, hemží se jazykovými nesprávnostmi. Měli bychom tedy, kdybych se byl řídil zásadou pp. recensentů, ztřešněný tento paradox: učenou, uhlaženou korespondenci — to jest: příležitostné listy, vrhané ve spěchu na papír, většinou pozdě v noci, po celodenním zaměstnání — a nečesanou, neprotříbenou tvorbu básnickou jako definitivní dílo umělecké. To jest něco, co se mně nerýmuje a čemu nemohu přijíti na chuť! Po druhé: korespondence Vrchlického s Podlipskou není určena lidu, nýbrž inteligenci, takže tuším odpadá obava p. Kabelikova, že by působila zhoubně na jeho jazykové svědomí; ostatně, pak by nemohly se doporučovati lidu za četbu ani básně Vrchlického, neboť, opakují, i ony jsou svým jazykem někde přímo nečeské. Posléze: pokládám všechna nedopatření jazyková i pravopisná za charakteristická pro Vrchlického v tom smyslu, že již tehdy pudil jej spěch, horečný chvat, který nedovoloval mu vrátiti se k tomu, co vrhl na papír. Tolik in theoria. V praxi však jeví se rozdíl mezi ediční zásadou mojí a zásadou pp. recensentů vpravdě nepatrným. Píšeť p. prof. Kabelík o tom, jak in concreto bylo si věsti při transkripci (na str. 440—441): *nepodnikat oprav gramatických — po stránce tvaroslovné i syntaktické musí zůstatí všechno bez nejmenší změny* — opravit jen interpunkci a chyby čistě písařské. Jde tedy hlavně o interpunkci. Ale i zde mám pochyby. Měnití a doplňování interpunkci může býti případně vše velmi ožehavá. Jsou výborní znatelé stylu spisovatelského, kteří právě interpunkci prohlašují za duši stylu a za charakteristikon autorovo a doporučují právě zde největší zdrželivost. — — — Jinak jest ovšem s konkrétním provedením principu vydavatelského p. V. Brtníkem. Zde, souhlasím s pp. recensenty, mělo býti postupováno soustavně i methodicky.

Malichernictví

V posledním čísle nového studentského listu Mladá generace vykládá jakýsi pan Miloslav Novotný o redaktoru „předního kritického časopisu pražského“, který dopsal administraci Mladé generace, aby mu neposílala dvou exemplářů tohoto listu, poněvadž má dosti na jednom, který dochází do jeho redakce. Nuže, tímto redaktorem jsem já, ale nechápu naprosto důsledků, které z mého činu prosté slušnosti vytlouká p. Miloš Novotný. Jemu jest totiž můj čin příznačný pro poměr „otců a dětí“, důkazem pro přesvědčení p. Novotného, že „otcové pokládají syny za cosi méněcenného, co netřeba bráti vážně“ atd. Rozumím-li dobře, jest p. Miloš Novotný uražen, že jsem mu nedal, jakmile mne došlo první číslo Mladé generace, posílati ihned výměnný exemplář Kmene. K tomu bych byl opravdu zavázán, kdybych byl požádal o redakční exemplář Mladé generace, ale já toho neučinil. Aby tedy netrpěla „noblesnost“ p. Novotného, pochybující o tom, že se jí dostane „revanže“, žádám, aby mně nebyla zaslána příště Mladá generace.

Jaroslav Maria: Torquato Tasso

Figura Tassova byla do nedávna zahalena fantasiemi a legendami, které trvaly tím, že archivy ferrarské byly dlouho nepřístupny historickým badatelům. Teprve italský literární historik prof. Angelo Solerti vynáší odtamtud Tassa rekonstruovaného z autentických dokumentů. Jeho veliká kritická monografie byla ať přímo, ať zprostředkována jinými pracemi, referujícími o ní nebo z ní žijícími, pramenem této dramatické básně p. Jaroslava Marie, který zakládá si zřejmě na tom, že jeho Tasso jest bližší skutečnosti kulturně psychologické a historické než básnická fikce Goethova. Zdůrazňujeť p. Maria ve své předmluvě výslovně svou snahu „proniknouti náboženskou podstatu“ protireformační, barokní doby, již Tasso prožíval, dále „zhustiti mnoho vnějších dějů“ a posléze „plasticky vypjati neobyčejný počet charakterových složek nešťastného pěvce sorrentského“ — tedy snahu podati psychologicky bohatý a zajímavý portrét v jeho ovzduší dobově kulturním.

Na neštěstí tato snaha, i kdyby se zcela zdařila, může zploditi dílo *básnický zcela pustá a lysé* — a to stalo se také v případě p. Marie. Jest něco zcela jiného *báseň dramatická* a něco zcela jiného *zajímavá studie pathologicko-psychologická*. Práce p. Jaroslava Marie není žel nic víc než zajímavý kulturně historický feuilleton, zdialogovaný a scénovaný do čtyř aktů.

Od básníka žádáš, aby ti předvedl lidský osud symbolicky pojatý jako podobnost vlastního nitra, tedy osud veliký a významný, který by zachvěl tebou ve tvé schopnosti lásky i lítosti.

Ale to tento Tasso není. Máš před sebou básníka zvíkaného ve víře ve své dílo skrupulemi estetickými i nábožensky moralistními a odhodlaného přepřacovati je od základů jednak pro spásu své duše, jednak pro slávu a zisk světský. Dovidáš se o rozčarování princezny Leonory, která podivuje se básníkovi a ráda by jej milovala, kdyby ji z jejích představ a snů o něm nerušil zakrslý titěrný a malicherný Tasso člověk, spíš pedant a scholár než rytíř; dovidáš se o instinktivně správném citění mužů z lidu i učených profesorů, kteří jsou okouzleni Jerusalemem osvobozeným, ale nemohou přijít na chuť Jerusalemu dobytému, vyrobenému podle nové pravověrné estetiky; setkáváš se s jakýmsi „dítětem přírody“ Biancou Mansovou, které jest předmětem pošklebku i lítosti ten vyschlý homunkulus, jimž jest stárnoucí Tasso; slyšíš urážlivé nezdrovilosti její i hrubé vtipy šaška Bibiho; prostředkují se ti jiné ještě poznatky kulturně historické a kulturně psychologické.

Ale básnický?

Nic.

Tento člověk, štvaný žízni slávy i zisku a rozkoše — neodděluje toho jasně —, plazící se před inkvisitorem, uražený, šlapaný a mentorovaný kdekým, umírající vysílený chvíli předtím, než dali mu na hlavu věnec a oblékli jej v ornát, jest jen anatomický preparát, na němž demonstruje autor pochybené tendence, bludy, pošetilosti a zvrhlosti „doby“.

Jak málo!

A jaké bolestné thema pro meditaci o tom, že získali jsme všeho, vědomostí, důvtipu, vzdělání, ale ztratili zato *unum necessarium*: smysl *pro poesii*. Neboť není jí tam, kde není citěná výsostnost lidské duše, třebaš zdánlivě do prachu vržené a v něm deptané.